

PHÂN TÍCH CÁC YẾU TỐ VĨ MÔ ẢNH HƯỞNG ĐẾN CÁN CÂN THƯƠNG MẠI VIỆT NAM

Ngày nhận: 14/8/2013
Ngày nhận lại: 18/10/2013
Ngày duyệt đăng: 12/11/2013
Mã số: 11-13-NCTĐ-44

TS. Diệp Gia Luật
ThS. Trần Trung Kiên
Trường ĐH Kinh tế TP.HCM

Tóm tắt: Nghiên cứu này tập trung vào phân tích mối quan hệ giữa dòng vốn đầu tư trực tiếp từ nước ngoài (FDI), tỷ giá hối đoái và cán cân thương mại (CCTM), giữa dòng vốn FDI, tỷ giá hối đoái và giá trị xuất khẩu, nhập khẩu của Việt Nam giai đoạn 1992-2012. Dựa trên dữ liệu thứ cấp về nguồn vốn FDI, kim ngạch xuất nhập khẩu, GDP toàn cầu, GDP Việt Nam, tỷ giá thực đa phương từ năm 1992-2012, đồng thời sử dụng phương pháp hồi quy hệ phương trình *Seemingly Unrelated Regression Equations (SURE)* và thực hiện kiểm định hồi quy bình phương bé nhất - *Ordinary Least Squares (OLS)* cho từng phương trình trong hệ phương trình. Kết quả nghiên cứu kiểm định cho thấy có tác động tích cực của việc tăng tỷ giá thực (VND xuống giá) đối với hoạt động xuất khẩu của Việt Nam, dòng vốn FDI có tác động đến CCTM, đặc biệt là giá trị xuất khẩu. Tuy nhiên, với mô hình nghiên cứu này, chưa tìm ra được bằng chứng thống kê về mối quan hệ giữa giá trị hàng hóa nhập khẩu với các biến: dòng vốn FDI, thu nhập và tỷ giá đa phương.

Từ khóa: Nguồn FDI, tỷ giá hối đoái, kim ngạch xuất nhập khẩu, cán cân thương mại.

Giới thiệu

Nguồn vốn FDI được các quốc gia đang phát triển xem là “trụ cột của sự phát triển kinh tế”. Lợi ích của FDI đã được chứng minh về phương diện lý thuyết cũng như thực tiễn, với chính sách thu hút FDI đúng đắn đã góp phần vào sự tăng trưởng vượt bậc của nền kinh tế Trung Quốc, đưa quốc gia này thành một trong những quốc gia có nền kinh tế mạnh nhất thế giới; FDI cũng là một nhân tố chính thúc đẩy sự phát triển của các thị trường mới nổi những năm 1990. Tuy nhiên, tại một số quốc gia đang phát triển, trong đó có Việt Nam, một thực trạng là khi mà dòng vốn FDI đổ vào liên tục tăng lên thì đồng thời tình trạng thâm hụt CCTM vẫn tồn tại dai dẳng qua nhiều năm. Đây là nguyên nhân chủ yếu làm tài khoản vãng lai thâm hụt, gây nhiều bất lợi cho nền kinh tế, liên quan

đến việc chuyển giao tài sản ra bên ngoài và gánh nặng nợ cho thế hệ tương lai.

Bên cạnh đó, tuy có nhiều tranh luận, tỷ giá cũng được đề cập như một trong những biến số tác động đến CCTM của một quốc gia. Đồng nội tệ của một quốc gia giảm giá có thể vừa có tác dụng khuyến khích làm tăng xuất khẩu của quốc gia đó vì giá hàng xuất khẩu sẽ trở nên rẻ một cách tương đối vừa làm cho hàng nhập khẩu lại đắt một cách tương đối, nên nhu cầu hàng nhập khẩu giảm, từ đó cải thiện CCTM. Do đó, việc điều hành chính sách tỷ giá là một trong những trọng tâm của nhiệm vụ điều hành kinh tế vĩ mô của chính phủ các nước nhằm giảm thiểu tác động của những cú sốc do biến động kinh tế thế giới trong quá trình hội nhập. Cơ chế điều hành và chính sách tỷ giá thời gian gần đây ngày càng linh hoạt, theo sát với tình hình kinh